

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/16/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6414202383
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Renáta Deáková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2016:6414202383.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Renáty Deákovvej a sudcov JUDr. Zity Nagypálovej a Mgr. Dušana Ďuriana v právnej veci navrhovateľky S. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom P. J. XXX, zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. Ľudmila Petrušová, advokátka, s.r.o., so sídlom A.Dubčeka 386/10, Žiar nad Hronom, proti odporcovi R. W. O., nar.XX.XX.XXXX, bytom P. J. XXX, v konaní o určenie manželského výživného o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom, č.k. 12C/24/2014-86 zo dňa 04.05.2015, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu potvrdzuje.

Odporcovi trovy odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

Okresný súd odvolaním napadnutým rozsudkom uložil odporcovi povinnosť prispievať navrhovateľke manželským výživným vo výške 200 Eur vždy do 20. dňa v mesiaci, počnúc dňom 28.02.2014 (prvý výrok); zameškané výživné vo výške 2.800 Eur odporcovi povolil splácať po 50 Eur mesačne (druhý výrok); vo zvyšku návrh navrhovateľky zamietol (tretí výrok) a odporcovi uložil povinnosť nahradiť navrhovateľke trovy konania vo výške 885,89 Eur v lehote 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia na číslo účtu jej právneho zástupcu (štvrtý výrok).

Z jeho odôvodnenia vyplýva, že účastníci sú od 14.12.2001 manželia, žijú v spoločnej domácnosti v rodinnom dome v P. J., spoločne hospodária. Navrhovateľka má cukrovku, v dôsledku čoho si štyrikrát denne pichá inzulín, musí mať diabetickú stravu, ktorá je finančne nákladnejšia, má zvýšené sú náklady so zakupovaním hygienických potrieb i oblečenia. Jej príjem predstavuje dôchodok vo výške 304,10 Eur. Odporca zo svojho príjmu 1.866 Eur (1.600Eur starobného dôchodku + 13. a 14. dôchodok) platí platby za dom a inkaso, stravu, poisťky na auto (inkaso 178,32 Eur, domový odpad 2x 28 Eur ročne, daň z nehnuteľnosti 15,73 Eur ročne, kanalizáciu 2x 10 Eur ročne, spolu priemerne mesačne 186Eur; zákonná a havarijná poisťka 400 Eur ročne); pôžičky nemajú. Odporca má svoj účet, telefón, navrhovateľka si platí internet, mobilný telefón, oblečenie, kozmetiku. Po určení manželského výživného vo výške 600 Eur navrhovateľka mienila prispievať na platby spojené s bývaním v rozsahu jednej polovice, t.j. 100 Eur mesačne.

Okresný súd, vychádzajúc z ustanovenia § 71 ods. 1,2 zákona č.36/2005 Z.z. Zákona o rodine uzavrel, že návrh navrhovateľky je čiastočne dôvodný, jej príjem predstavuje 304 Eur, príjem odporcu 1.600 Eur. Vzhľadom na to, že manželia majú v zmysle zákonnej úpravy vzájomnú vyživovaciu povinnosť a ich životná úroveň má byť zásadne rovnaká, priznal navrhovateľke manželské výživné vo výške 200Eur mesačne a vo zvyšku návrh zamietol, pretože mal preukázané, že náklady spojené s vedením domácnosti, v ktorej žije aj navrhovateľka, zabezpečuje odporca sám. Na zročnom výživnom za obdobie od 28.02.2014 do rozhodnutia vo veci vyčíslil 2.800 Eur, ktoré odporcovi povolil splácať po 50 Eur mesačne spolu s bežným výživným.

O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 zákona č.99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O.s.p.“); navrhovateľke priznal trovy právneho zastúpenia za 3 úkony právnej služby po 287,14 Eur + 2x režijný paušál 8,04 Eur + 1x režijný paušál 8,39 Eur, spolu 885,89 Eur.

Proti rozsudku okresného súdu sa prostredníctvom svojho advokáta odvolala navrhovateľka. Žiadala rozsudok zmeniť v časti, v ktorej súd jej návrh zamietol; žiadala priznať aj trovy odvolacieho konania, ktoré vyčíslila. Výška manželského výživného má byť zásadne rovnaká; dokazovaním bolo preukázané, že s odporcom sú manželia, ich hmotná a kultúrna úroveň nie je rovnaká. Odporca sice platí všetky náklady na dom, bývanie a stravu, ale ona považuje za ponižujúce, aby ho neustále musela prosiť o peniaze na zakúpenie pre ňu základných životných potrieb. Nemôže si kúpiť potraviny, aké si sama vyberie, nemôže používať internet, spoločný mobil. Pokiaľ idú spoločne na kultúrne podujatie, odmieta ju odviesť aj späť, úmyselne odíde. Aby nebola na ňom odkázaná, zobrala si pôžičku na zaplatenie vodičského kurzu, ktorú spláca po 45 Eur; zo svojho dôchodku 304,10Eur platí aj za svoj telefón mesačne 33 Eur. Spoločné príjmy spolu s odporcom predstavujú 2.170,10 Eur, z toho polovica 1.085,05 Eur; po odpočítaní jej príjmu rozdiel je v sume 780,95 Eur; teda ňou požadované výživné (600 Eur) predstavuje menej, akoby mala zákonný nárok.

K odvolaniu sa vyjadril odporca. Nesúhlasil s tvrdením navrhovateľky, žeby jej nedával peniaze; ona si ale kupuje finančne nákladné veci a kozmetiku; ku svojmu zdraviu sa stavia nezodpovedne. Dôchodok navrhovateľky je jej vreckovým, kupuje si z neho len oblečenie a kozmetiku. V lete kúpili televízor, ktorý je použiteľný ako počítač, jeho počítač ona ovládať nevie, pretože základné nastavenia sú v nemčine, ktorú navrhovateľka neovláda dobre. On za telefón platí 6,50 Eur, navrhovateľka 35 Eur. Keď sa mu navrhovateľka začala vyhrážať vyberaním peňazí z účtu, kam mu je poukazovaná penzia, zrušil jej podpisové právo, pretože by ho úplne vyprázdnila; napokon, navrhovateľka nesúhlasila s tým, aby mal prístup na jej účet. Jeho dôchodok je síce 1.600 Eur, ale má ešte vyživovaciu povinnosť na bývalú manželku v Rakúsku vo výške 230 Eur, čo predstavuje príplatok k jej existenčnému minimu. Okrem tohto výživného a platieb vyčíslených v rozsudku platí zákonné poistenie na auto vo výške 160 Eur, čiastočné havarijné poistenie 423 Eur, zákonné poistenie na obytný prívies 26,38 Eur, zákonné poistenie na prívies Pongratz 26,38 Eur, poisťku na dom a stodolu a životnú poisťku navrhovateľky. Na výročie svadby, na Vianoce a na narodeniny kúpil navrhovateľke kozmetiku za 300 Eur.

Navrhovateľka ho chcela dať pozbaviť spôsobilosti na právne úkony; on bol hospitalizovaný a bola mu odstránená oblička vzhľadom na zhubný nádor, avšak navrhovateľka ho nazvala hypochondrom. Poprel, žeby mal účet s úsporami vo výške 15.000 Eur.

Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal vec a rozhodujúc bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 1 O. s. p. rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p. potvrdil z nasledovných dôvodov:

Podľa § 219 ods. 1,2 O. s. p., odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

V zmysle platnej právnej úpravy (§ 71 ZR) vyživovacia povinnosť vzniká uzavretím manželstva (nevyžaduje sa rozhodnutie súdu); je viazaná na právnu existenciu manželstva (pri rozvoze ani vyhlásení manželstva za neplatné nie je nárok na vrátenie poskytnutého plnenia) a zaniká spolu s jeho zánikom zo zákonných dôvodov. Vyživovacia povinnosť predchádza nároku na dávky a príspevky poskytované v zmysle zákona č. 417/2013 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi (povinnosť prioritne si uplatniť nároky v zmysle zákona o rodine). Uzavretím manželstva vzniká medzi manželmi bezpodielové spoluvlastníctvo, ktorého obsahom sa stáva všetko, čo nadobudnú manželia alebo niektorý z nich, za podmienky, že to môže byť predmetom vlastníctva. Tento inštitút predstavuje podstatu majetkových vzťahov medzi manželmi a súčasne vyjadruje hospodársku stránku rovnakého právneho postavenia manželov. V rámci neho by si mali manželia organizovať a zabezpečiť všetky svoje osobné potreby, keďže v zmysle zákonnej úpravy všetky veci patriace do bezpodielového spoluvlastníctva manželov užívajú obaja manželia spoločne, spoločne uhrádzajú aj náklady vynaložené na veci alebo spojené s ich užívaním a udržiavaním. Bežné veci týkajúce sa spoločných vecí môže vybavovať každý z manželov; v ostatných veciach je potrebný súhlas oboch manželov; inak je právny úkon neplatný (relatívna neplatnosť). Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí sú oprávnení a povinní obaja manželia spoločne a nerozdielne. v prípade

zrušenia bezpodielového spoluvlastníctva manželov v priebehu trvania manželstva má inštitút výživného medzi manželmi svoje opodstatnenie.

Súdna prax rešpektuje prípady, keď manželia spolu nehospodária ako aj ak jeden z nich používa prostriedky, patriace do bezpodielového spoluvlastníctva manželov výlučne pre svoje potreby, a rozhoduje v rámci inštitútu vyživovacej povinnosti manželov aj v prípade neupraveného rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva.

Zo zásady rovnakej životnej úrovne manželov vyplýva, že nemusí byť splnená podmienka odkázanosti, ako je to pri vyživovacej povinnosti detí k rodičom, resp. vyživovacej povinnosti medzi ostatnými príbuznými. Prostredníctvom tohto inštitútu sa teda okrem uspokojenia osobných potrieb sleduje aj naplnenie požadovaného zákonného charakteru inštitútu manželstva z majetkového hľadiska. Uplatňovanie výživného medzi manželmi je preto možné aj v prípadoch, keď sú napríklad obaja manželia zárobkovo činní, schopní zabezpečiť svoje osobné potreby, v dôsledku oddeleného hospodárenia však vznikla disproporcja v ich celkovej životnej úrovni.

Zásada dobrých mravov je korektívom, ktorý môže spôsobiť, že napriek všeobecnej požiadavke rovnakej životnej úrovne v manželstve, v dôsledku ich porušovania sa táto zásada nemusí uplatniť. Je to odôvodnené tým, že inštitút manželstva okrem svojej právnej stránky je založený na určitých morálnych a etických pravidlách, ktorých dodržiavanie sa sleduje aj v rámci majetkových vzťahov súvisiacich s manželstvom. Práve z tohto dôvodu môže byť rozpor s dobrými mravmi zreteľnejší ako pri iných druhoch vyživovacej povinnosti. Morálne vymedzenie obsahu manželstva (§ 18 ZR) definuje, že manželia sú povinní žiť spolu, byť si verní, vzájomne rešpektovať svoju dôstojnosť, pomáhať si, starať sa spoločne o deti a vytvárať zdravé rodinné prostredie; podľa konkrétnych okolností prichádzajú do úvahy prípady fyzického, psychického násillia, nevery a opustenia manžela. Treba posúdiť, ako si manžel, ktorý požaduje výživné, resp. od ktorého sa výživné požaduje, plní svoje povinnosti, resp. prečo ich neplní (napr. manželka sa prestane starať o domácnosť a žiada od manžela výživné, pričom príčinou jej konania je alkoholizmus alebo fyzické násillie zo strany manžela).

Z princípu rovnosti manželov vyplýva aj zákonný znak vzájomnosti tohto druhu vyživovacej povinnosti, to znamená, že ktorýkoľvek z manželov je oprávnený a povinný na jej plnenie.

Žiaducim stavom je dobrovoľné plnenie vzájomnej vyživovacej povinnosti, keď jej úprava súdnym rozhodnutím neprichádza do úvahy - taký návrh nie je dôvodný. Zákon umožňuje súdu zasahovať do tohto vzťahu a vecná legitímácia manželovi vzniká len v prípade, ak druhý manžel vyživovaciu povinnosť neplní vôbec, alebo nie v plnej miere, v dôsledku čoho vzniká rozdiel v životnej úrovni manželov. Ide o kogentné ustanovenie, a preto jeho účinky nemožno vylúčiť.

Rozsah vyživovacej povinnosti je spolu s výživným dieťaťa najväčší. Týka sa tak ako iné druhy vyživovacích povinností všetkých potrebných osobných potrieb, t.j. predovšetkým stravy, ošatenia, bývania, kultúrneho vyžitia. Východiskom je teda rovnaká životná úroveň manželov. Pojem „v zásade“ rovnaká životná úroveň obidvoch manželov znamená, že nejde o mechanickú rovnosť v majetkovej oblasti v zmysle rovnakého množstva peňazí. Treba vziať do úvahy osobitosti vyplývajúce z osobných, pracovných, zdravotných a iných špecifik, týkajúcich sa jednotlivých manželov. So zabezpečením vyššieho príjmu na základe značne náročného vypätia síl, resp. sťažných okolností, môže byť spojená aj potreba vynaloženia vyšších prostriedkov napríklad na regeneráciu. Rozdielne potreby a náklady preto môžu vyplývať aj zo zdravotného stavu, stravovania, ošatenia, spôsobu života a pod. Uvedené ustanovenie bude naplnené, pokiaľ manželia budú mať približne rovnakú možnosť zabezpečovať si svoje základné potreby s prihliadnutím na uvedené osobitosti.

Zákon súdu ukladá povinnosť obligatórne prihliadať na starostlivosť o domácnosť. Domácnosť podľa Občianskeho zákonníka tvoria fyzické osoby, ktoré spolu trvale žijú a spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby. V súvislosti s ustanovením § 71 ide o širokú definíciu, podstatná je predovšetkým starostlivosť o potomkov manželov. Výkon starostlivosti o domácnosť je naplnením zmyslu zákona o rodine, vytvára priaznivé prostredie pre rast detí, druhému manželovi umožňuje venovať sa svojmu osobnostnému rastu a povolaniu. Zákon tejto činnosti správne priznáva finančné ohodnotenie, resp. ho posudzuje ako materiálny ekvivalent peňažného plnenia zo strany druhého manžela; až po jeho posúdení možno porovnávať životnú úroveň manželov. Súčasne je vyjadrením záverov aplikačnej praxe o možnosti plnenia vyživovacej povinnosti aj formou naturálneho plnenia. Aj takýmto spôsobom sa manžel podieľa na majetkovom postavení rodiny, a to podľa svojich schopností a možností, bez ohľadu na to, či sú rozdielne v porovnaní s druhým manželom (napr. v prípade choroby, nemožnosti nájsť pracovné uplatnenie); tým nie je dotknutá požiadavka v zásade rovnakej životnej úrovne.

V prejednávanej veci je zjavné, že manželia spoločne hospodária, žijú v spoločnej domácnosti; tieto skutočnosti potvrdzujú obidvaja účastníci. Obidvaja vylučujú rozvod manželstva. Navrhovateľka

namieta, že má nižší príjem, ako odporca, a nemôže disponovať s finančnými prostriedkami na jeho účte; naopak, odporca uvádza, že ani on nemá dispozičné právo k účtu navrhovateľky. Ani jeden z nich netvrdí, žeby spoločne nehospodárili, mali zrušené bezpodielové spoluvlastníctvo, rozvrátené vzťahy, ktoré by viedli k rozpadu manželstva rozvodom. Neboli teda dané dôvody na určenie manželského výživného, pretože vyživovacia povinnosť je v zmysle vyššie uvedených skutočností vzájomne účastníkmi plnená.

Odvolanie proti rozsudku však podala len navrhovateľka. V zmysle zásady reformatio in peius (t.j. rozhodnutie k horšiemu a jej zákaz - prohibitio reformationis in peius - obmedzuje rozhodnutie odvolacieho súdu) odvolací súd nemôže zmeniť rozhodnutie prvostupňového súdu v neprospech účastníka, ktorý odvolanie podal a v prospech účastníka, ktorý odvolanie nepodal; t.j. neprichádza do úvahy zmeniť (§ 220 O.s.p.) rozhodnutie okresného súdu a návrh zamietnuť. Vzhľadom na uvedené potom krajskému súdu neostávalo iné, ako rozsudok okresného súdu ako vecne správny v zmysle § 219 O.s.p. potvrdiť, a to aj v súvisiacom výroku o trovách konania (§ 212 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

Len pre upresnenie odvolací súd dodáva, že okresný súd neuviedol lehotu, odkedy je odporca povinný plniť dlh na výživnom; v zmysle procesných predpisov (§ 160 O.s.p.) teda platí, že odo dňa nasledujúceho po právoplatnosti rozhodnutia začína plynúť lehota na plnenie; keďže okresný súd uložil odporcovi povinnosť platiť bežné výživné (200Eur) a zročné výživné v splátkach (50 Eur) v zmysle § 160 ods. 1 O. s. p. spolu s bežným výživným vždy do 20. dňa v mesiaci, je odporca povinný platiť sumu 250 Eur ku 20.dňu v mesiaci po doručení rozhodnutia krajského súdu až do úplného vyrovnania dlhu (t.j. 14 mesiacov), a potom vo výške 200 Eur.

Podľa § 224 ods. 1 za použitia § 142 ods. 1 O. s. p. odvolací súd o trovách konania rozhodol tak, že úspešnému odporcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, pretože si ich v súlade s § 151 ods. 1 O. s. p. neuplatnil a ani mu žiadne trovy, vyplývajúce zo spisu, nevznikli.

Pozornosti odvolacieho súdu neušlo, že okresný súd ešte nerozhodol o poplatkovej povinnosti: navrhovateľka v konaní o určenie výživného bola oslobodená od platenia súdneho poplatku; ak je poplatník od poplatku oslobodený a súd jeho návrhu vyhovel, zaplatí podľa výsledku konania poplatok alebo jeho pomernú časť odporca, ak nie je tiež od poplatku oslobodený. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.